

Statliga stimulansmedel stärker det suicidpreventiva arbetet

De statliga stimulansmedlen för suicidprevention är viktiga för det suicidförebyggande arbetet i län, regioner och kommuner. De har bidragit till ökad samverkan, stärkt kompetens och förbättrad kunskap om effektiva arbetssätt. Detta framgår av en utvärdering som forskare vid Högskolan Dalarna har genomfört på uppdrag av Folkhälsomyndigheten.

Sedan 2020 finns statliga stimulansmedel specifikt för suicidprevention i län, regioner och kommuner. Medlen ingår i en överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) om att stärka arbetet med psykisk hälsa och suicidprevention (1).

Forskare har undersökt hur stimulansmedlen påverkat det suicidförebyggande arbetet i förhållande till de utvecklingsområden som fanns i överenskommelsen mellan staten och SKR 2020, se faktaruta.

Faktaruta: Åtta utvecklingsområden

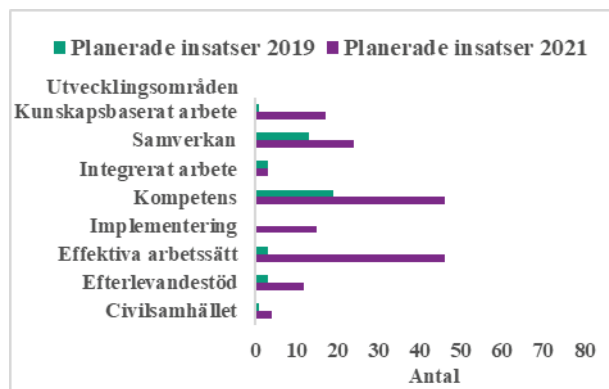
Forskarna har utgått från följande åtta utvecklingsområden i överenskommelsen mellan staten och SKR 2020 (1):

1. Det kunskapsbaserade suicidförebyggande arbetet på regional och lokal nivå behöver förstärkas.
2. Samverkan i det befolkningsinriktade suicidförebyggande arbetet mellan regioner och kommuner behöver öka.
3. Suicidförebyggande arbete behöver integreras inom ramen för arbetet med psykisk hälsa/ohälsa.
4. Kompetensutveckling om suicid och befolkningsinriktat suicidförebyggande arbete hos särskilda yrkesgrupper.
5. Implementeringsstöd av strategierna i det nationella suicidförebyggande handlingsprogrammet på regional och lokal nivå.
6. Ökad kunskap om effektiva arbetssätt inom området.
7. Stärkt stöd till anhöriga och andra efterlevande.
8. Ökad samverkan med civilsamhällets organisationer.

Fler planerade insatser med stimulansmedlen

När stimulansmedlen infördes ökade antalet planerade suicidförebyggande insatser inom sju av åtta utvecklingsområden, se figur 1.

Figur 1. Antal planerade insatser per utvecklingsområde (se Faktaruta) 2019 och 2021. Enligt handlingsplaner.

De planerade insatserna handlar exempelvis om att:

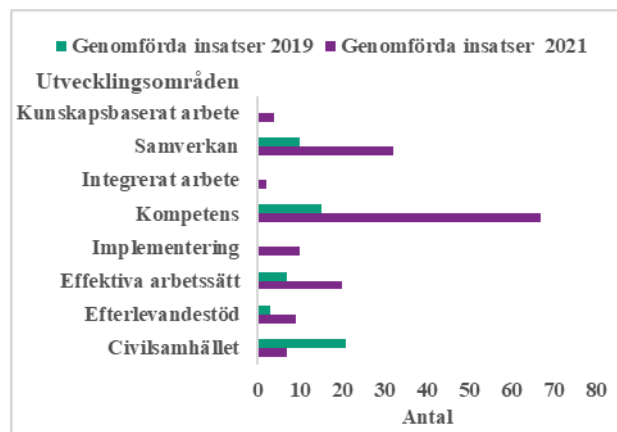
- tillsätta länsövergripande samordnare och samverkansgrupper mellan region och kommuner samt att utforma länsövergripande handlingsplaner.
- rikta informationskampanjer till hälso- och sjukvårdspersonal och andra yrkesgrupper som kan möta suicidnära personer, och erbjuda utbildningsinsatser till allmänheten.
- införa effektivare arbetssätt, exempelvis genom stärkt vårdkedja, samordnade individuella planer (SIP) och stärkta rutiner för att göra suicidriskbedömningar och omhänderta suicidnära personer.
- höja kompetensen hos vårdpersonal och andra genom utbildningar såsom MHFA (Mental Health First Aid) (2), Psyk-E bas suicid (3) och AOSP (Akut omhändertagande av självmordsnära person) (4).

Fler insatser har också genomförts

Fler insatser har också genomförts inom alla utvecklingsområden, utom vad gäller samverkan med civilsamhället där en förändring i enkätförfarandet kan ha påverkat resultatet, se figur 2.

Bland de genomförda insatserna var kompetensutveckling och samarbete de vanligaste. De ökade också mest mellan 2019 och 2021, dvs. sedan stimulansmedlen för det suicidpreventiva arbetet infördes 2020.

Figur 2. Antal genomförda insatser per utvecklingsområde (se Faktaruta) 2019 och 2021. Enligt enkätdata.

Avslutande kommentarer

De statliga stimulansmedlen har lett till fler planerade och genomförda suicidförebyggande insatser. De utvecklingsområden i överenskommelsen som har visat störst förbättring (mätt i antal planerade och genomförda insatser) handlar om samverkan, kompetens inom området och kunskap om effektiva arbetssätt. De genomförda insatserna överensstämmer inte helt med de planerade. Kompetensutvecklande insatser har genomförts i högre utsträckning än vad som planerades, medan det motsatta gäller för effektiva arbetssätt inom området.

Sammantaget har stimulansmedlen spelat en avgörande roll för att stärka det suicidförebyggande arbetet i län, regioner och kommuner, trots utmaningen att medlen delats ut med kort framförhållning.

Skanna QR-koden nedan för att läsa mer om hur statliga stimulansmedel påverkat det suicidförebyggande arbetet.

Om studien

I studien användes data från handlingsplaner och andra strategidokument om planerade suicidförebyggande insatser, respektive enkätdata om genomförda suicidförebyggande insatser.

Data samlades in från de tolv län som hade en handlingsplan för det suicidförebyggande arbetet 2019 eller tidigare och en ny eller reviderad handlingsplan från 2021 eller senare. Detta gjorde det möjligt att jämföra handlingsplaner från tiden före och tiden efter 2020 då de särskilda stimulansmedlen för suicidprevention delades ut för första gången.

Data analyserades med en kvalitativ metod som innebär att forskarna utgick från de åtta utvecklingsområden som presenterades i överenskommelsen mellan Regeringen och SKR 2020, och granskade hur väl de återspeglades i insatserna som planerats och genomförts. Analysen fokuserade på att bedöma hur väl de statliga stimulansmedlen hade uppfyllt de åtta utvecklingsområdena.

Studien utfördes av forskare vid Högskolan Dalarna, på uppdrag av Folkhälsomyndigheten. Övriga resultat från utvärderingen finns att läsa i två andra publikationer (5, 6).

Referenser

1. Socialdepartementet. (2020). Godkännande av en överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner om insatser inom området.
2. MHFA (Mental Health First Aid). <https://ki.se/nasp/utbildningar-vid-nasp/mhfa-forsta-hjalpen-till-psyisk-halsa>. Hämtad 2025-05-22.
3. Psyk-E bas suicid. <https://psyk-e.se/psyk-e-bas-suicid/>. Hämtad 2025-05-22.
4. AOSP (Akut omhändertagande av självmordsnära person). <https://ki.se/nasp/utbildningar-vid-nasp/akut-omhandertagande-av-sjalmordsnara-person-aosp>. Hämtad 2025-05-22.
5. Folkhälsomyndigheten. Att organisera suicidförebyggande arbete – lärdomar från tre län. 2025. <https://www.folkhalsomyndigheten.se/publikationer-och-material/publikationsarkiv/a/att-organisera-suicidforebyggande-arbete-lardomar-fran-tre-lan/>. Hämtad 2025-08-25.
6. Folkhälsomyndigheten. Betydelsen av statliga stimulansmedel för suicidförebyggande arbete. 2025. <https://www.folkhalsomyndigheten.se/publikationer-och-material/publikationsarkiv/b/betydelsen-av-stimulansmedel-for-suicidforebyggande-arbete/>. Hämtad 2025-08-25.